

Nr 152

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av ändringar i det allmänna tull- och handelsavtalet (GATT); given Stockholms slott den 15 oktober 1965.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen måtte godkänna det förslag till ändringar i GATT-avtalet som den 8 februari 1965 antagits av de avtalslutande parterna. Ändringarna innebär att till avtalet fogas ett nytt kapitel rörande GATT:s åtgärder och förpliktelser i fråga om u-ländernas handels- och utvecklingsproblem.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 15 oktober 1965.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, SKOGLUND, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, fråga om *godkännande av ändringar i det allmänna tull- och handelsavtalet (GATT)* samt anför.

Inledning

Det allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) undertecknades i Genève den 30 oktober 1947. Avtalet utgjorde ett resultat av förhandlingar om ömsesidiga tullmedgivanden, bedrivna under arbetet på den sedermera i Havana år 1948 definitivt utformade stadgan för en internationell handelsorganisation.

GATT-avtalet syftar bl. a. till att på basis av en i princip ovillkorlig mestgynnad-nationsbehandling undanröja handelshinder av olika slag. Det innehåller för detta ändamål detaljerade föreskrifter om villkoren för användning av olika handelspolitiska medel, såsom tullar och andra avgifter, kvantitativa restriktioner, subventioner m. m. Avtalet tillämpas på provisorisk basis i avvaktan på Havana-stadgans ikraftträdande. Denna stadga har ännu inte ratificerats av erforderligt antal länder och därför inte trätt i kraft.

Till GATT-avtalet var ursprungligen ett tjugotal länder anslutna. Inom ramen för avtalet har därefter en serie tullförhandlingar ägt rum med skilda länder i syfte att vinna ökad anslutning till avtalet. Till GATT är f. n. 66 medlemsländer anslutna, varjämte ytterligare 13 länder deltar i samarbetet och tillämpar avtalet. Tillsammans svarar dessa länder för mer än 80 % av världshandeln.

Sverige deltog i tullförhandlingarna i Annecy år 1949 och vann anslutning till GATT-avtalet i enlighet med ett i Annecy den 10 oktober 1949 upprättat anslutningsprotokoll. Sveriges anslutning godkändes av 1950 års riksdag (prop. 1950: 52; BevU 26; rskr 88).

Under vintern 1954—1955 ägde en konferens rum i Genève för revision av de allmänna avtalsbestämmelserna i GATT. Konferensen resulterade i förslag till reviderat tull- och handelsavtal samt förslag till nytt avtal om inrättande av en organisation för handelssamarbete. Det nya avtalskomplexet var avsett att åstadkomma mera definitiva regler och organisatoriska bestämmelser på den internationella handels område och att därmed i väsentliga hänseenden tillgodose Havana-stadgans syften. Sveriges anslutning till de båda föreslagna avtalen godkändes av 1956 års riksdag (prop. 1956: 74; BevU 43; rskr 250). Dessa båda avtal har endast i vissa hänseenden trätt i kraft, då erforderligt antal stater inte ratificerat dem.

Bland GATT:s medlemsländer återfinns ett 50-tal u-länder. Under senare tid har från u-landshåll framförts kritik mot avtalets nuvarande utformning. På u-ländernas sida har sålunda framhållits, att avtalet främst tillgodoser de ekonomiskt utvecklade ländernas intressen. Det nuvarande systemet med balanserade åtaganden länderna emellan leder till ömsesidiga förmåner endast i den mån som länderna befinner sig på en jämförlig nivå. De särbestämmelser, som hittills funnits till skydd för u-ländernas speciella intressen (art. XVIII), är enligt uppfattningen i dessa länder otillräckliga för att täcka deras behov av stödåtgärder för sitt näringsliv. Samtidigt erbjuder avtalet inte tillräckliga förmåner för länder, som huvudsakligen exporterar råvaror och livsmedel, eller tillräckligt skydd för de ekonomiskt svaga ländernas särskilda intressen. De åtgärder som under senare år vidtagits av GATT-länderna för att förbättra u-ländernas handelsförhållanden har heller inte återspeglats i avtalstexten.

Mot denna bakgrund beslöt de avtalsslutande parterna i GATT vid ett ministermöte i maj 1963 att tillsätta en kommitté med uppdrag att närmare studera behovet av en utvidgning av avtalstexten för att bättre täcka GATT:s åtgärder och förpliktelser i fråga om u-ländernas handels- och utvecklingsproblem.

Kommitténs arbete resulterade i ett förslag till ett nytt kapitel, del IV, om handel och utveckling i GATT-avtalet. De avtalsslutande parterna godkände förslaget vid en särskild session, som avslutades den 8 februari 1965. Till slutakten från denna session har fogats ett protokoll med de beslutade ändringarna i GATT-avtalet. De avtalsslutande parterna förklarade sig samtidigt villiga tillämpa det nya kapitlet de facto i avvaktan på slutligt godkännande från de olika regeringarna.

Det föreslagna nya kapitlet i GATT-avtalet i engelsk text jämte svensk översättning torde få biläggas statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Yttranden över det föreslagna nya kapitlet i GATT-avtalet har avgetts av kommerskollegium, generaltullstyrelsen, kontrollstyrelsen och statens jordbruksnämnd. Kommerskollegium har därjämte överlämnat yttranden av Stockholms handelskammare, handelskammaren i Göteborg, Skånes han-

delskammare, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges grossistförbund, Sveriges industriförbund och Kooperativa förbundet. I samtliga yttranden tillstyrks ett svenskt godkännande av förslaget.

GATT-avtalets nya kapitel om handel och utveckling

GATT-avtalets nya kapitel om handel och utveckling är avsett att fogas som del IV till avtalet. Det nya avsnittet omfattar tre artiklar, nämligen XXXVI, XXXVII och XXXVIII, vilka behandlar principer och syften, åtaganden och samfällda åtgärder.

Artikel XXXVI. Principer och syften. I artikeln erinras om att GATT-avtalets grundläggande syften innefattar höjning av levnadsstandarden och utveckling av ekonomin i medlemsländerna samt att detta är särskilt angeläget för u-länderna. Vidare påpekas att dessa länder är beroende av exportinkomster för sin ekonomiska utveckling samt att det f. n. finns stora skillnader i levnadsstandarden mellan u-länder och andra länder. Det är nödvändigt med åtgärder för att komma till rätta med dessa problem. Mot denna bakgrund konstateras i artikeln att u-ländernas exportinkomster måste ökas samt att positiva åtgärder erfordras för att göra det möjligt för dessa länder att få del av ökningen i den internationella handeln. Det sägs vidare vara nödvändigt att ge gynnsamma villkor för tillträde till världsmarknaden i fråga om råvaror som är av stort intresse för u-länderna. Priserna på dessa produkter bör hållas på en stabil, skälig och lönsam nivå för att ge dessa länder växande exportinkomster och därmed möjligheter till en ekonomisk utveckling. Enligt artikeln kan denna utveckling i u-länderna underlättas genom en differentiering i den ekonomiska strukturen, och det är därför nödvändigt ge bearbetade varor och färdigvaror, som är eller kan bli av intresse för u-länderna, ökat tillträde till olika marknader.

Artikeln erinrar också om sambandet mellan handel och finansiellt utvecklingsbistånd. I detta sammanhang understryks vikten av intimt samarbete mellan GATT och internationella låneinstitutioner samt med FN:s olika organ för att så effektivt som möjligt bistå u-länderna i deras ekonomiska utveckling.

Slutligen fastslås i artikeln att de utvecklade länderna i GATT vid handelsförhandlingar om tullnedsättningar ej bör vänta sig reciprocitet från u-ländernas sida.

Artikel XXXVII. Åtaganden. I moment 1 anges de åligganden som ankommer på de utvecklade avtalslutande parterna. Dessa skall i största möjliga utsträckning, dvs. så långt de bl. a. med hänsyn till gällande lagstiftning kan göra det, ge hög prioritet åt att minska och avskaffa tullar och andra handelshinder för produkter, som är eller kan bli av intresse för u-länderna, samt avstå från att införa nya sådana hinder. Motsvarande gäl-

ler fiskala avgifter, som kan hindra en ökad konsumtion av produkter helt eller huvudsakligen framställda inom u-länderna.

Moment 2 föreskriver konsultationer då bestämmelserna i moment 1 inte iakttagits. Vidare fastslås att genomförandet av bestämmelserna kan väntas ske snabbare därest åtgärderna genomförs samfällt.

I moment 3 stadgas att, i de fall priset på u-landsprodukter som säljs i de utvecklade länderna bestäms av myndighet, handelsmarginalerna skall hållas på skälig nivå. De utvecklade länderna skall söka bereda större utrymme för u-landsprodukter i sin import samt söka samarbeta i fråga om lämpliga internationella åtgärder för detta ändamål. De utvecklade länderna skall vidare ta särskild hänsyn till u-ländernas handelsintressen när åtgärder som är tillåtna enligt GATT-avtalet genomförs för att möta speciella problem.

I moment 4 fastslås att u-länderna bör tillämpa bestämmelserna i det nya kapitlet på ett sådant sätt att andra u-länders handel främjas, i den mån detta är möjligt med hänsyn till deras individuella utveckling samt finansiella och handelsmässiga behov.

Enligt moment 5 skall vid genomförandet av de åtaganden som avses i artikeln ges möjlighet till samråd i överensstämmelse med de regler som normalt gäller inom GATT.

Artikel XXXVIII. Samfällna åtgärder. I moment 1 stadgas att GATT-medlemmarna skall samarbeta för att främja de i artikel XXXVI angivna syftena.

Enligt moment 2 skall medlemsländerna, där så är lämpligt även genom internationella överenskommelser, vidta åtgärder för att underlätta tillträde till världsmarknaderna för råvaror, som är av särskilt intresse för u-länderna, samt utforma åtgärder som är ägnade att stabilisera och förbättra förhållandena på världsmarknaden för dessa produkter.

Medlemmarna skall samarbeta med FN:s olika organ. Medlemmarna bör vidare samarbeta vid analys av u-ländernas utvecklingsprogram på skilda områden i syfte att utforma åtgärder, som kan förbättra deras exportmöjligheter och underlätta tillträde till exportmarknaderna för produkter från nya industrier. Detta bör ske i samarbete med andra internationella organisationer, t. ex. sådana som handhar finansiellt bistånd.

Parterna skall följa utvecklingen av världshandeln, speciellt vad beträffar u-länderna, samt avge lämpliga rekommendationer. De skall likaledes samarbeta för att finna lämpliga metoder som kan öka världshandeln, t. ex. genom internationell harmonisering och anpassning av nationell politik och nationella bestämmelser samt genom standardisering av produktion och marknadsföring.

Remissyttrandena

Kommerskollegium framhåller att det framlagda förslaget till u-landskapitel torde inom GATT såväl av u-länder som industriländer bedömas som ett betydelsefullt steg i riktning mot ökad förståelse för utvecklingsproblemen. Samtidigt erinrar kollegium om att man från svensk sida tidigare såväl inom GATT som vid FN:s världshandelskonferens ställt sig positiv till tanken på en komplettering av GATT-avtalet med ett särskilt avsnitt om utvecklingsproblemen. Enligt kollegiets mening synes det nya GATT-kapitlet till sin allmänna utformning vara väl lämpat för att tillmötesgå u-ländernas behov av särregler utan att dessa länder mer än vad som kan anses nödvändigt befrias från förpliktelse att följa de normala GATT-principerna eller ha möjlighet att dra sig undan den i GATT-arbetet allmer betydelsefulla kontrollen och insynen i det handelspolitiska uppträdandet. De nya bestämmelserna bör medföra att u-länderna intresseras att i ökad utsträckning delta i GATT-arbetet.

Enligt kollegium kan vissa formuleringar i det nya kapitlet ge upphov till viss tveksamhet. Den föreliggande texten synes dock utgöra den bästa som kunnat uppnås i rådande förhandlingsläge. De invändningar som på enskilda punkter kan göras synes inte medföra allvarigare hinder mot ett svenskt godtagande av ifrågavarande avtalsavsnitt. Kollegium framhåller emellertid att det är väsentligt att man från svensk sida i största möjliga utsträckning söker påverka den praktiska tillämpningen av u-landskapitlets bestämmelser i önskvärd riktning.

Kollegium påpekar slutligen att u-ländernas önskemål om flexibilitet vid tillämpningen av GATT-reglerna i viss mån tillgodosetts redan före u-landskapitlets tillkomst, dels genom särreglerna i artikel XVIII i GATT-avtalet, dels i praxis genom att särskilda undantag beviljats. Det förhållandet att ett särskilt beslut är erforderligt för att ett u-land skall få rättighet avvika från GATT-reglerna synes, i förening med föreliggande möjligheter till konsultationer, vara fullt tillräckligt för att tillmötesgå de krav på önskvärd kontroll av u-ländernas uppträdande i detta sammanhang som kan ställas.

Statens jordbruksnämnd framhåller att det inte är möjligt att i full utsträckning bedöma konsekvenserna i olika fall av de nya bestämmelserna. Större klarhet härom torde kunna påräknas först efter det att bestämmelserna under viss tid varit i kraft och sedan viss praxis hunnit utbilda sig. Nämnden finner dock att åtagandena, med de förbehåll som särskilt knutits till desamma, formulerats så att de inte torde resa hinder för ett fullföljande av våra nuvarande regleringar på fiskets och jordbrukets område.

Generaltullstyrelsen anför att värdet av de nya bestämmelserna i hög grad torde bli beroende av de avtalslutande parternas vilja att bidra till

förverkligande av de angivna syftena. De mera konkreta åtagandena innebär i princip en viss begränsning av rörelsefriheten i handelspolitiskt avseende. Åtagandena är emellertid försedda med sådana reservationer att det — även med beaktande av exempelvis jordbrukspolitiska synpunkter — inte synes böra möta något hinder för vårt land att godta desamma.

Sveriges grossistförbund anser för sin del det nya kapitlet vara ett värdefullt tillskott till de tidigare gällande GATT-reglerna. Det synes principiellt tillfredsställande att det för handelsförbindelserna fastställts regler som tar hänsyn såväl till industriländernas intressen som till utvecklingsproblemen.

Enligt *Sveriges allmänna exportförening* är det av vikt, att u-länderna i så stor utsträckning som möjligt kan förmås delta i GATT-arbetet och att normer fastslås för u-ländernas handelspolitiska uppträdande.

Kooperativa förbundet framhåller att verkningskraften hos det nya avsnittet i hög grad kommer att vara beroende av de anslutna staternas goda och uppriktiga vilja att i sin nationella ekonomiska politik följa riktlinjerna och anvisningarna i bestämmelserna. Förbundet anser att dessa bestämmelser ger utrymme för och incitament till strävanden att åstadkomma en snabbare anpassning än vad som nu sker av vår ekonomiska politik i många väsentliga delar till den för utvecklingsländerna betydelsefulla harmonisering av den internationella ekonomiska politiken, som det nya kapitlet i GATT-avtalet avser att främja.

Stockholms handelskammare anser att GATT kan få stor betydelse när det gäller att söka tillgodose u-ländernas särskilda handelspolitiska önskemål.

Enligt *handelskammaren i Göteborg* är alla åtgärder, som siktar till att öka volymen av det internationella handelsutbytet och att minska hindren för detta utbyte, i och för sig önskvärda, förutsatt att någon direkt diskriminering av enskilda länder därvid ej uppkommer. Avfattningen av reglerna synes ha skett med så stor försiktighet och med sådana möjligheter till undantag att frågan om reglernas tillämpning i verkligheten i hög grad blir beroende på de avtalsslutande parternas goda vilja. Handelskammaren anser dock att de föreliggande bestämmelserna bör kunna bli av värde som ett allmänt rättesnöre för de utvecklade länderna i deras handlande gentemot de mindre utvecklade länderna.

I några yttranden anförs synpunkter beträffande vissa särskilda punkter i det nya kapitlet. *Kommerskollegium* framhåller sålunda beträffande det nya kapitlets reciprocitetsbestämmelser att ett avsteg från reciprocitetsprincipen vid förhandlingar med u-länder redan gjorts genom GATT:s beslut i maj 1963 om Kennedy-förhandlingarna. Det faktum att man avstått från reciprocitetskravet får emellertid enligt kollegium inte uppfattas så, att u-länderna befrias från skyldigheten att lämna sådana motprestationer som kan anses rimliga med hänsyn till deras ställning och förhållandena i det enskilda fallet. Möjligheten till diskussioner in casu eller konsultatio-

ner med berörda länder om tillämpningen av reciprocitetsprincipen torde med hänsyn härtill komma att bli av stor betydelse. *Exportföreningen* anser, att u-länderna inte helt bör befrias från lämnandet av motprestationer.

Beträffande det nya kapitlets bestämmelser om stand-still och avveckling av handelshinder för u-landsvaror påpekar *kommerskollegium* att industriländerna i stort sett varit ense om att åtagandena härom måste lämna visst utrymme för handlingsfrihet för varje enskilt land, om överenskommelsen skulle få reell innebörd. Möjligheten för u-länderna att begära konsultationer i frågor rörande uppfyllandet av åtagandena kommer utan tvivel att medföra ökat tryck på industriländerna att i sin politik ta hänsyn till u-ländernas intressen. Kollegium anser ifrågavarande bestämmelser svårtolkade men utgår från att den föreliggande texten inte kan anses innebära mer långtgående förpliktelser än vad som tidigare från svensk sida i olika sammanhang kunnat accepteras.

Kooperativa förbundet understryker i sitt yttrande att tullsänkningar borde kunna tas i betraktande på särskilda positioner av betydelse för utvecklingsländerna helt oberoende av de pågående förhandlingarna inom Kennedy-ronden. Förbundet pekar på att den nuvarande svenska tulltaxan uppstår åtskilliga tullar på importvaror som över huvud taget inte produceras eller kan produceras i Sverige. Det synes därför helt falla inom ramen för det nya GATT-kapitlet att dessa tullar skyndsamt avskaffas. Förbundet framhåller vidare att de nya åtagandena också medför förpliktelse att fullfölja avskaffandet av konsumtionsskatter och andra fiskala avgifter av liknande natur på importvaror, som helt eller huvudsakligen införs från typiska utvecklingsländer. Förbundet pekar i detta sammanhang på den hårda belastning som drabbar »äktä» handknutna mattor. Det nya avsnittet innebär enligt förbundets uppfattning en förpliktelse att tullar och konsumtionsskatter också på industriprodukter skall minskas och helst helt avskaffas. Hantverksalster intar en betydande plats främst i de ännu lågt industrialiserade utvecklingsländernas produktion och ger uppehålle åt skikt av befolkningen som representerar högt uppdriven yrkesskicklighet. Förbundet anser därför att det bör vara angeläget för statsmakterna att snarast pröva frågan om slopande också av dessa tullar och konsumtionsskatter. Ett exempel från vårt land i denna riktning torde visserligen få förhållandevis obetydliga direkta återverkningar på dessa länders samlade exportutsikter. Det torde enligt förbundets mening emellertid kunna verka uppmuntrande på den stödjande allmänna opinionsbildningen och regeringarnas handlingsmönster i andra länder.

Förbundet erinrar också om att med de nya åtagandena synes följa skyldighet att avvisa krav på handelspolitisk diskriminering av importen av industriprodukter från de som lågpris- eller låglöneländer betecknade utvecklingsländerna till förmån för inhemsk industri. Den strukturella anpassning inom svenskt näringsliv, som kan framkallas eller förstärkas av

att vårt land tillämpar en liberal handelspolitik gentemot u-länderna, bör i hög grad kunna underlättas genom att den fulla sysselsättningens politik är en allmänt accepterad målsättning som i stort sett kunnat förverkligas under efterkrigstiden.

Skånes handelskammare utgår ifrån att på svensk sida utfästelser inte lämnas som står i strid med den svenska jordbruksregleringen och som med avseende på den framtida svenska jordbrukspolitiken kan få konsekvenser som inte kan överblickas.

Departementschefen

Det allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) har sedan tillkomsten år 1947 spelat en framträdande roll i den internationella handeln. De tullförhandlingar som ägt rum inom GATT-avtalets ram har medfört sänkning eller bindning av tullar i betydande omfattning. Avtalets allmänna regler om användningen av olika handelspolitiska medel har bidragit till lugna förhållanden på det handelspolitiska området. Avtalet, som tillämpas på provisorisk bas, har under årens lopp varit föremål för översyn för att bättre anpassas till de förhållanden som inträtt i och med att efterkrigstidens ekonomiska anpassningssvårigheter övervunnits.

Under senare tid har allt fler stater blivit självständiga med åtföljande bestämmanderätt, t. ex. beträffande utformningen av sin handelspolitik. Som en följd av den frigörelseprocess som sålunda ägt rum har GATT:s medlemsantal ökat betydligt. Flertalet nya medlemsstater är att betrakta som u-länder. Utvecklingen har medfört att u-ländernas problem allt mer trätt i förgrunden. Inom GATT har under en följd av år diskuterats åtgärder från medlemsländernas sida, som skulle syfta till att bereda större avsättningsmöjligheter för u-ländernas produkter. Vissa begränsade resultat har också uppnåtts i detta arbete. Från u-landshåll har emellertid kritik framförts mot GATT-avtalets utformning. Enligt deras mening gynnar avtalet med dess reciprocitetsprincip länder som befinner sig på jämförlig nivå utvecklingsmässigt sett. De bestämmelser som finns till skydd mot u-ländernas speciella intressen är alltför invecklade och dessutom ej tillräckliga för att stödja dessa länders behov av bistånd på skilda områden.

Vid GATT:s ministermöte i maj 1963 tillsattes en kommitté med syfte att närmare studera behovet av en utvidgning av avtalstexten för att bättre täcka GATT:s åtgärder och förpliktelser i fråga om u-ländernas handels- och utvecklingsproblem. Arbetet inom kommittén kännetecknades av en vilja till förståelse och önskan att komma till ett positivt resultat. I november 1964 kunde kommittén också lägga fram ett förslag till ändringar i avtalet innebärande att ett nytt kapitel om handel och utveckling skulle fogas till avtalet. Förslaget godkändes av de avtalsslutande parterna vid en särskild session den 8 februari i år.

Enligt bestämmelserna i det nya kapitlet åtar sig de utvecklade länderna att genomföra konkreta åtgärder för att bistå u-länderna. Hög prioritet skall ges åt att i möjlig mån avskaffa tullar och andra handelshinder på u-landsprodukter. Nya handelshinder bör inte införas. Samfällida åtgärder skall eftersträvas. Konsultationer skall äga rum för att främja de syften som angetts i det nya kapitlet.

De nya bestämmelserna står i överensstämmelse med det arbete som pågått inom GATT under senare år för att minska eller avskaffa tullar och andra hinder för u-ländernas produkter. Bestämmelserna torde göra GATT-organisationen bättre ägnad att tillvarata u-ländernas intressen. Detta är särskilt betydelsefullt bl. a. med tanke på att GATT torde ha en viktig uppgift att fylla när det gäller att i praktiken genomföra de förslag och rekommendationer som var resultatet av FN:s världshandelskonferens år 1964. Bestämmelsernas utformning är emellertid sådan att deras betydelse i hög grad kommer att vara avhängig av att medlemsländerna är beredda att i sitt politiska handlande följa de riktlinjer som fastlagts.

Sverige har såväl inom GATT som i andra sammanhang aktivt deltagit i strävandena att söka bereda ökade möjligheter för u-länderna att avsätta sina produkter. Enligt svensk uppfattning leder ett varuutbyte, som i största möjliga utsträckning är befriat från handelshinder, till bästa möjliga utveckling av den internationella handeln och till en rationell produktionsfördelning länderna emellan. Den komplettering av GATT-avtalet som det nya kapitlet innebär måste därför hälsas med tillfredsställelse.

De handelshinder som möter u-ländernas produkter i Sverige är av begränsad omfattning. Möjligheten att minska och avskaffa återstående hinder är emellertid fortlöpande under övervägande. Ett lämpligt tillfälle för åtgärder i detta syfte erbjuder sig i samband med de nu pågående Kennedy-förhandlingarna. De allmänna tullsänkningar som är målet för dessa förhandlingar kommer också att beröra produkter av intresse för u-länderna. Därutöver har Sverige inom ramen för förhandlingarna tillsammans med övriga nordiska länder lagt fram förslag som syftar till en snabb tullavveckling för tropiska produkter. I enlighet med det fastställda förhandlingsprogrammet inom Kennedyronden har flera av de deltagande länderna nyligen anmält vilka åtgärder i detta syfte man anser sig kunna överväga. Sverige har därvid bl. a. erbjudit sig att sänka eller avskaffa tullarna för ett antal tropiska produkter. Förslag till de tulltaxeändringar som blir aktuella för svensk del bör underställas riksdagen senare. Det är min förhoppning att förhandlingarna på detta område inom en nära framtid skall leda till konkreta resultat.

Med den utformning det föreslagna kapitlet erhållit torde några hinder ej heller föreligga för Sverige att underkasta sig de förpliktelser i övrigt som de nya bestämmelserna innebär.

I överensstämmelse med vad som gäller i fråga om GATT-avtalet i övrigt

synes det lämpligt att Kungl. Maj:t även beträffande det nya kapitlet i avtalet erhåller bemyndigande att för Sveriges del godkänna sådana framtida ändringar som icke kräver författningsändringar av beskaffenhet att påkalla riksdagens medverkan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels för sin del godkänna det nya kapitlet i det allmänna tull- och handelsavtalet (GATT);

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna sådana ändringar i kapitlet, som framdeles kan komma att beslutas i den mån de icke angår fråga som riksdagen äger avgöra ensam eller med Kungl. Maj:t.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Torsten Westlund

Bilaga

Översättning

**The General Agreement on
Tariffs and Trade**

PART IV

Trade and development

Article XXXVI

Principles and Objectives

1. The contracting parties,

(a) recalling that the basic objectives of this Agreement include the raising of standards of living and the progressive development of the economies of all contracting parties, and considering that the attainment of these objectives is particularly urgent for less-developed contracting parties;

(b) considering that export earnings of the less-developed contracting parties can play a vital part in their economic development and that the extent of this contribution depends on the prices paid by the less-developed contracting parties for essential imports, the volume of their exports, and the prices received for these exports;

(c) noting, that there is a wide gap between standards of living in less-developed countries and in other countries;

(d) recognizing that individual and joint action is essential to further the development of the economies of less-developed contracting parties and to bring about a rapid advance in the standards of living in these countries;

**Det allmänna tull- och
handelsavtalet**

DEL IV

Handel och utveckling

Artikel XXXVI

Principer och syften

1. De avtalslutande parterna

a) vilka erinra om att detta avtals grundläggande syften innefatta höjning av levnadsstandarden och en fortgående utveckling av alla de avtalslutande parternas ekonomi, och vilka anse att förverkligandet av dessa syften är särskilt angeläget för de mindre utvecklade avtalslutande parterna;

b) vilka anse att de mindre utvecklade avtalslutande parternas exportinkomster kunna spela en betydande roll i deras ekonomiska utveckling och att betydelsen av detta bidrag beror på de priser, som de mindre utvecklade avtalslutande parterna ha att betala för nödvändig import, på deras exportvolym samt på de för denna export erhållna priserna;

c) vilka konstatera, att det föreligger stora skillnader mellan levnadsstandarden i mindre utvecklade länder och levnadsstandarden i andra länder;

d) vilka erkänna att såväl individuella som samfälliga åtgärder äro nödvändiga för att främja den ekonomiska utvecklingen hos de mindre utvecklade avtalslutande parterna och för att åstadkomma en snabb höjning av levnadsstandarden i dessa länder;

(e) recognizing that international trade as a means of achieving economic and social advancement should be governed by such rules and procedures — and measures in conformity with such rules and procedures — as are consistent with the objectives set forth in this Article;

(f) noting that the CONTRACTING PARTIES may enable less-developed contracting parties to use special measures to promote their trade and development;

agree as follows.

2. There is need for a rapid and sustained expansion of the export earnings of the less-developed contracting parties.

3. There is need for positive efforts designed to ensure that less-developed contracting parties secure a share in the growth in international trade commensurate with the needs of their economic development.

4. Given the continued dependence of many less-developed contracting parties on the exportation of a limited range of primary products, there is need to provide in the largest possible measure more favourable and acceptable conditions of access to world markets for these products, and wherever appropriate to devise measures designed to stabilize and improve conditions of world markets in these products, including in particular measures designed to attain stable, equitable and remunerative prices, thus permitting an expansion of world trade and demand and a dynamic and steady growth of the real export earnings of these countries so as to provide them with expanding resources for their economic development.

5. The rapid expansion of the economies of the less-developed contracting parties will be facilitated by

e) vilka erkänna att för den internationella handeln, som ett medel att åstadkomma ekonomiskt och socialt framåtskridande, böra gälla sådana regler och förfaranden samt åtgärder i överensstämmelse med sådana regler och förfaranden, som äro förenliga med de syften som anges i denna artikel;

f) vilka konstatera att DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA må tillåta mindre utvecklade avtalsslutande parter att vidtaga särskilda åtgärder för att främja sin handel och utveckling;

överenskomma om följande:

2. En snabb och bestående ökning av de mindre utvecklade avtalsslutande parternas exportinkomster är nödvändig.

3. Positiva ansträngningar äro nödvändiga för att tillförsäkra de mindre utvecklade avtalsslutande parterna en andel i den internationella handelns tillväxt, som står i överensstämmelse med deras ekonomiska utvecklingsbehov.

4. Eftersom många mindre utvecklade avtalsslutande parter även i fortsättningen komma att vara beroende av export av ett begränsat antal råvaror, är det nödvändigt att i största möjliga utsträckning ge dessa produkter gynnsammare och mera godtagbara villkor för tillträde till världsmarknaden och där så är lämpligt utforma åtgärder ägnade att stabilisera och förbättra villkoren på världsmarknaden för dessa produkter, i synnerhet sådana åtgärder som äro ägnade att uppnå stabila, skäliga och lönsamma priser, för att sålunda möjliggöra en expansion av handeln och efterfrågan i världen samt en dynamisk och stadig tillväxt i dessa länders reella exportintäkter i syfte att tillföra dem växande resurser för deras ekonomiska utveckling.

5. En snabb ekonomisk utveckling hos de mindre utvecklade avtalsslutande parterna kan underlät-

a diversification of the structure of their economies and the avoidance of an excessive dependence on the export of primary products. There is, therefore, need for increased access in the largest possible measure to markets under favourable conditions for processed and manufactured products currently or potentially of particular export interest to less-developed contracting parties.

6. Because of the chronic deficiency in the export proceeds and other foreign exchange earnings of less-developed contracting parties, there are important inter-relationships between trade and financial assistance to development. There is, therefore, need for close and continuing collaboration between the CONTRACTING PARTIES and the international lending agencies so that they can contribute most effectively to alleviating the burdens these less-developed contracting parties assume in the interest of their economic development.

7. There is need for appropriate collaboration between the CONTRACTING PARTIES, other inter-governmental bodies and the organs and agencies of the United Nations system, whose activities relate to the trade and economic development of less-developed countries.

8. The developed contracting parties do not expect reciprocity for commitments made by them in trade negotiations to reduce or remove tariffs and other barriers to the trade of less-developed contracting parties.

9. The adoption of measures to give effect to these principles and objectives shall be a matter of conscious and purposeful effort on the part of the contracting parties both individually and jointly.

tas genom differentiering av deras ekonomiska struktur och genom att minska ett alltför starkt beroende av export av råvaror. Därför är det nödvändigt att i största möjliga utsträckning ge sådana bearbetade produkter och färdigvaror, som för närvarande äro eller kunna bli av särskilt exportintresse för de mindre utvecklade avtalsslutande parterna, ökat tillträde under gynnsamma villkor till olika marknader.

6. På grund av att de mindre utvecklade avtalsslutande parternas exportinkomster och andra inkomster i utländsk valuta ständigt äro otillräckliga föreligger ett betydelsefullt samband mellan handel och finansiellt utvecklingsbistånd. Ett nära och ständigt samarbete mellan DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA och de internationella låneinstitutionerna är därför nödvändigt så att de på effektivast möjliga sätt kunna bidra till att lätta de bördor dessa mindre utvecklade avtalsslutande parter måste åtaga sig med hänsyn till sin ekonomiska utveckling.

7. Det föreligger behov av samarbete i lämplig form mellan DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA, andra mellanstatliga institutioner och Förenata Nationernas olika organ, vilkas verksamhet hänför sig till de mindre utvecklade ländernas handel och ekonomiska utveckling.

8. De utvecklade avtalsslutande parterna vänta sig icke reciprocitet för sådana åtaganden som göras av dem vid handelsförhandlingar i syfte att minska eller slopa tullar och andra hinder för de mindre utvecklade avtalsslutande parternas handel.

9. Genomförandet av åtgärder för att förverkliga dessa principer och syften skall vara föremål för medvetna och betydelsefulla ansträngningar hos de avtalsslutande parterna, både individuellt och samfällt.

Article XXXVII

Commitments

1. The developed contracting parties shall to the fullest extent possible — that is, except when compelling reasons, which may include legal reasons, make it impossible — give effect to the following provisions:

(a) accord high priority to the reduction and elimination of barriers to products currently or potentially of particular export interest to less-developed contracting parties, including customs duties and other restrictions which differentiate unreasonably between such products in their primary and in their processed forms;

(b) refrain from introducing, or increasing the incidence of, customs duties or non-tariff import barriers on products currently or potentially of particular export interest to less-developed contracting parties; and

(c) (i) refrain from imposing new fiscal measures, and

(ii) in any adjustments of fiscal policy accord high priority to the reduction and elimination of fiscal measures,

which would hamper, or which hamper, significantly the growth of consumption of primary products, in raw or processed form, wholly or mainly produced in the territories of less-developed contracting parties, and which are applied specifically to those products.

2. (a) Whenever it is considered that effect is not being given to any of the provisions of sub-paragraph (a), (b) or (c) of paragraph 1, the matter shall be reported to the CONTRACTING PARTIES either by the contracting party not so giving effect to the relevant provisions or by any other interested contracting party.

(b) (i) The CONTRACTING

Artikel XXXVII

Åtaganden

1. De utvecklade avtalsslutande parterna skola i största möjliga utsträckning — dvs. om det icke föreligger tvingande skäl, härunder inbegripet legala skäl, som göra detta omöjligt — iakttaga följande bestämmelser:

a) att ge hög prioritet åt att minska och avskaffa hinder för produkter, som för närvarande äro eller väntas bli av särskilt exportintresse för de mindre utvecklade avtalsslutande parterna, härunder inbegripet tullar och andra restriktioner vilka äro i oskälig grad differentierade mellan sådana produkter i obearbetad och bearbetad form;

b) att avstå från att införa eller höja tullar eller andra importhinder för produkter som för närvarande äro eller väntas bli av särskilt exportintresse för de mindre utvecklade avtalsslutande parterna; och

c) (i) att avstå från att införa nya fiskala avgifter, och

(ii) att vid ändringar i skattepolitiken ge hög prioritet åt att minska och avskaffa fiskala avgifter, vilka i betydande grad skulle hindra eller redan nu hindra en ökad konsumtion av sådana råvaror i obearbetad eller bearbetad form, som helt eller huvudsakligen framställas inom de mindre utvecklade avtalsslutande parternas områden, och vilka tillämpas specifikt på dessa produkter.

2. a) Om det anses att någon av bestämmelserna i punkt a, b eller c i moment 1 icke iakttages skall detta anmälas till DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA antingen av den avtalsslutande part som icke iakttagit ifrågavarande bestämmelse eller av annan avtalsslutande part med intresse i frågan.

b) (i) DE AVTALSSLUTANDE

PARTIES shall, if requested so to do by any interested contracting party, and without prejudice to any bilateral consultations that may be undertaken, consult with the contracting party concerned and all interested contracting parties with respect to the matter with a view to reaching solutions satisfactory to all contracting parties concerned in order to further the objectives set forth in Article XXXVI. In the course of these consultations, the reasons given in cases where effect was not being given to the provisions of sub-paragraph (a), (b) or (c) of paragraph 1 shall be examined.

(ii) As the implementation of the provisions of sub-paragraph (a), (b) or (c) of paragraph 1 by individual contracting parties may in some cases be more readily achieved where action is taken jointly with other developed contracting parties, such consultation might, where appropriate, be directed towards this end.

(iii) The consultations by the CONTRACTING PARTIES might also, in appropriate cases, be directed towards agreement on joint action designed to further the objectives of this Agreement as envisaged in paragraph 1 of Article XXV.

3. The developed contracting parties shall:

(a) make every effort, in cases where a government directly or indirectly determines the resale price of products wholly or mainly produced in the territories of less-developed contracting parties, to maintain trade margins at equitable levels;

(b) give active consideration to the adoption of other measures designed to provide greater scope for the development of imports from less-developed contracting parties and collaborate in appropriate international action to this end;

(c) have special regard to the

PARTERNA skola på begäran av en avtalsslutande part med intresse i frågan och utan att föregripa bilaterala konsultationer som må komma att inledas, samråda i frågan med den berörda avtalsslutande parten och alla intresserade avtalsslutande parter för att uppnå lösningar tillfredsställande för alla berörda avtalsslutande parter för att främja de syften som angivits i artikel XXXVI. Under dessa samråd skola granskas de skäl som angivits i de fall då bestämmelserna enligt punkt a, b eller c i moment 1 icke iakttagits.

(ii) Eftersom genomförandet av bestämmelserna i punkt a, b eller c i moment 1 för enskilda avtalsslutande parter i vissa fall kan ske snabbare om åtgärderna vidtas samfällt med andra utvecklade avtalsslutande parter, bör sådant samråd, där så finnes lämpligt, ta sikte på denna möjlighet.

(iii) Samråd med DE AVTALS-SLUTANDE PARTERNA kan också, i lämpliga fall, ta sikte på överenskommelse om samfälliga åtgärder för att främja detta avtals syften, såsom angivits i moment 1 i artikel XXV.

3. De utvecklade avtalsslutande parterna skola:

a) sträva efter att, i de fall där en regering direkt eller indirekt bestämmer återförsäljningspriset på produkter, som helt eller huvudsakligen framställas inom de mindre utvecklade avtalsslutande parternas områden, vidmakthålla handelsmarginalerna på en skälig nivå;

b) aktivt överväga att vidtaga andra åtgärder i syfte att bereda större utrymme för utveckling av import från de mindre utvecklade avtalsslutande parterna och samarbeta i fråga om lämpliga internationella åtgärder i detta syfte;

c) ta särskild hänsyn till de mind-

trade interests of less-developed contracting parties when considering the application of other measures permitted under this Agreement to meet particular problems and explore all possibilities of constructive remedies before applying such measures where they would affect essential interests of those contracting parties.

4. Less-developed contracting parties agree to take appropriate action in implementation of the provisions of Part IV for the benefit of the trade of other less-developed contracting parties, in so far as such action is consistent with their individual present and future development, financial and trade needs taking into account past trade developments as well as the trade interests of less-developed contracting parties as a whole.

5. In the implementation of the commitments set forth in paragraphs 1 to 4 each contracting party shall afford to any other interested contracting party or contracting parties full and prompt opportunity for consultations under the normal procedures of this Agreement with respect to any matter or difficulty which may arise.

Article XXXVIII

Joint Action

1. The contracting parties shall collaborate jointly, within the framework of this Agreement and elsewhere, as appropriate, to further the objectives set forth in Article XXXVI.

2. In particular, the CONTRACTING PARTIES shall:

(a) where appropriate, take action, including action through international arrangements, to provide improved and acceptable conditions of access to world markets for primary

re utvecklade avtalsslutande parternas handelsintressen, när tillämpning av andra åtgärder som äro tillåtna enligt detta avtal övervägas för att möta speciella problem, och undersöka alla möjligheter till verk samma motmedel innan åtgärder som skulle påverka väsentliga intressen hos dessa avtalsslutande parter tillgripas.

4. De mindre utvecklade avtalsslutande parterna samtycka till att vidtaga lämpliga åtgärder för att genomföra bestämmelserna i del IV i syfte att främja andra mindre utvecklade avtalsslutande parter handel, för så vitt sådana åtgärder äro förenliga med deras individuella nuvarande och framtida utveckling samt finansiella och handelsmässiga behov med hänsyn såväl till den tidigare handelsmässiga utvecklingen som till handelsintressena för de mindre utvecklade avtalsslutande parterna som helhet.

5. Vid genomförandet av de i moment 1—4 angivna åtagandena skall varje avtalsslutande part giva annan intresserad avtalsslutande part eller andra intresserade avtalsslutande parter alla möjligheter till samråd enligt de regler, som normalt gälla i detta avtal, beträffande de frågor eller svårigheter som kunna uppstå.

Artikel XXXVIII

Samfällda åtgärder

1. De avtalsslutande parterna skola gemensamt samarbeta, inom ramen för detta avtal och annorstädes där så finnes lämpligt, för att främja de syften som angivits i artikel XXXVI.

2. DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA skola särskilt:

a) där så finnes lämpligt, vidtaga åtgärder, härunder inbegripet åtgärder i form av internationella överenskommelser, för att åstadkomma förbättrade och godtagbara

products of particular interest to less-developed contracting parties and to devise measures designed to stabilize and improve conditions of world markets in these products including measures designed to attain stable, equitable and remunerative prices for exports of such products;

(b) seek appropriate collaboration in matters of trade and development policy with the United Nations and its organs and agencies, including any institutions that may be created on the basis of recommendations by the United Nations Conference on Trade and Development;

(c) collaborate in analysing the development plans and policies of individual less-developed contracting parties and in examining trade and aid relationships with a view to devising concrete measures to promote the development of export potential and to facilitate access to export markets for the products of the industries thus developed and, in this connexion seek appropriate collaboration with governments and international organizations, and in particular with organizations having competence in relation to financial assistance for economic development, in systematic studies of trade and aid relationships in individual less-developed contracting parties aimed at obtaining a clear analysis of export potential, market prospects and any further action that may be required;

(d) keep under continuous review the development of world trade with special reference to the rate of growth of the trade of less-developed contracting parties and make such recommendations to contracting

villkor för tillträde till världsmarknaden för råvaror av särskilt intresse för de mindre utvecklade avtalslutande parterna och för att utforma åtgärder ägnade att stabilisera och förbättra förhållandena på världsmarknaden för dessa produkter, härunder inbegripet åtgärder som syfta till att uppnå stabila, skäliga och lönsamma exportpriser för sådana produkter;

b) samarbeta på lämpligt sätt i frågor rörande handels- och utvecklingspolitik med Förenta Nationerna och dess organ, härunder inbegripet de organ som kunna komma att upprättas på grundval av rekommendationer från Förenta Nationernas konferens för handel och utveckling;

c) samarbeta vid analys av enskilda mindre utvecklade avtalslutande parter utvecklingsplaner och utvecklingspolitik och vid undersökning av sambandet mellan handel och bistånd i syfte att utforma konkreta åtgärder för att förbättra utvecklingen av exportmöjligheterna och för att underlätta tillträde till exportmarknaderna för produkter från industrier, som sålunda uppbyggas, samt i detta sammanhang söka få till stånd lämpligt samarbete med regeringar och internationella organisationer, i synnerhet med sådana organisationer vilkas verksamhet avser finansiellt bistånd för ekonomisk utveckling, i fråga om systematiska studier av relationerna mellan handel och bistånd hos individuella mindre utvecklade avtalslutande parter, som syfta till att ge en klar analys av exportmöjligheter, marknadsutsikter och de ytterligare åtgärder som kunna erfordras;

d) ständigt följa utvecklingen av världshandeln, särskilt i fråga om tillväxttakten i de mindre utvecklade avtalslutande parternas handel, och till avtalslutande parter rikta sådana rekommendationer som

parties as may, in the circumstances, be deemed appropriate;

(e) collaborate in seeking feasible methods to expand trade for the purpose of economic development, through international harmonization and adjustment of national policies and regulations, through technical and commercial standards affecting production, transportation and marketing, and through export promotion by the establishment of facilities for the increased flow of trade information and the development of market research; and

(f) establish such institutional arrangements as may be necessary to further the objectives set forth in Article XXXVI and to give effect to the provisions of this Part.

Notes and supplementary provisions

Ad Part IV

The words "developed contracting parties" and the words "less-developed contracting parties" as used in Part IV are to be understood to refer to developed and less-developed countries which are parties to the General Agreement on Tariffs and Trade.

Ad Article XXXVI

Ad paragraph 1

This Article is based upon the objectives set forth in Article I as it will be amended by Section A of paragraph 1 of the Protocol Amending Part I and Articles XXIX and XXX when that Protocol enters into force.

Ad paragraph 4

The term "primary products" includes agricultural products, *vide*

alltefter omständigheterna kunna anses lämpliga;

e) samarbeta för att finna lämpliga metoder att i syfte att åstadkomma ekonomisk utveckling öka handeln genom internationell harmonisering och anpassning av nationell politik och nationella bestämmelser, genom tekniska och kommersiella standardiseringsbestämmelser, vilka påverka produktion, transport och marknadsföring, och genom främjande av export genom att skapa möjligheter för ökad tillgång på handelsinformation och genom att utveckla marknadsundersökningar; och

f) tillskapa sådana institutionella anordningar som erfordras för att främja de syften som angivits i artikel XXXVI och genomföra bestämmelserna i denna del av avtalet.

Anmärkningar och tillägsbestämmelser

Till del IV

Beteckningarna »utvecklade avtalsslutande parter» och »mindre utvecklade avtalsslutande parter» såsom de användas i del IV avse de utvecklade och mindre utvecklade länder vilka äro parter i det allmänna tull- och handelsavtalet.

Till artikel XXXVI

Till moment 1

Denna artikel grundar sig på de syften som angivits i artikel I, ändrad i enlighet med sektion A av moment 1 i ändringsprotokoll till del I och artiklarna XXIX och XXX, när nämnda protokoll träder i kraft.

Till moment 4

Uttrycket »råvaror» innefattar jordbruksprodukter, se moment 2 i

paragraph 2 of the note ad Article XVI, Section B.

Ad paragraph 5

A diversification programme would generally include the intensification of activities for the processing of primary products and the development of manufacturing industries, taking into account the situation of the particular contracting party and the world outlook for production and consumption of different commodities.

Ad paragraph 8

It is understood that the phrase "do not expect reciprocity" means, in accordance with the objectives set forth in this Article, that the less-developed contracting parties should not be expected, in the course of trade negotiations, to make contributions which are inconsistent with their individual development, financial and trade needs, taking into consideration past trade developments.

This paragraph would apply in the event of action under Section A of Article XVIII, Article XXVIII, Article XXVIII bis (Article XXIX after the amendment set forth in Section A of paragraph 1 of the Protocol Amending Part I and Articles XXIX and XXX shall have become effective), Article XXXIII, or any other procedure under this Agreement.

Ad Article XXXVII

Ad paragraph 1(a)

This paragraph would apply in the event of negotiations for reduction or elimination of tariffs or other restrictive regulations of commerce under Articles XXVIII, XXVIII bis (XXIX after the amendment set forth in Section A of para-

anmärkning till artikel XVI, sektion B.

Till moment 5

Ett program för differentiering bör i allmänhet innefatta ökad verksamhet för bearbetning av råvaror och utveckling av färdigvaruindustrier, varvid hänsyn bör tagas till ifrågavarande avtalslutande parts situation samt utsikterna på världsvid basis för produktion och konsumtion av olika varor.

Till moment 8

Det är underförstått att med uttrycket »vänta sig icke reciprocitet» avses, i enlighet med de syften som angivits i denna artikel, att de mindre utvecklade avtalslutande parterna i samband med handelsförhandlingar icke böra förväntas göra erbjudanden vilka icke äro förenliga med deras individuella utveckling samt finansiella och handelsmässiga behov, samtidigt som hänsyn tas till den tidigare handelsmässiga utvecklingen.

Detta moment skall äga tillämpning om åtgärder påkallas enligt sektion A i artikel XVIII, artikel XXVIII, artikel XXVIII bis (artikel XXIX efter det att den ändring, som angivits i sektion A i moment 1 i ändringsprotokollet till del I och artiklarna XXIX och XXX, trätt i kraft), artikel XXXIII eller någon annan bestämmelse i detta avtal.

Till artikel XXXVII

Till moment 1 a

Detta moment skall äga tillämpning om förhandlingar påkallas för att minska eller avskaffa tullar eller andra handelsrestriktioner under artikel XXVIII, XXVIII bis (XXIX efter det att den ändring, som angivits i sektion A i moment 1 i ändrings-

graph 1 of the Protocol Amending Part I and Articles XXIX and XXX shall have become effective), and Article XXXIII, as well as in connexion with other action to effect such reduction or elimination which contracting parties may be able to undertake.

Ad paragraph 3(b)

The other measures referred to in this paragraph might include steps to promote domestic structural changes, to encourage the consumption of particular products, or to introduce measures of trade promotion.

protokollet till del I och artiklarna XXIX och XXX, trätt i kraft) och artikel XXXIII, ävensom i samband med andra åtgärder syftande till att åstadkomma sådan minskning eller sådant avskaffande, som avtalslutande parter kunna genomföra.

Till moment 3 b

De andra åtgärder, som avses i detta moment, kunna innefatta åtgärder, ägnade att främja inhemska strukturella förändringar, att uppmuntra konsumtion av särskilda produkter, eller att genomföra handelsbefrämjande åtgärder.